

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено

На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціологія організацій»,
що викладається в межах ОПП Прикладна соціологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2023

Назва курсу	Соціологія організацій
Адреса викладання навчальної дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 054 «Соціологія»
Викладач навчальної дисципліни	Кудринська Ганна Іванівна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладача	Електронна адреса: akudrinska@ukr.net ; hanna.kudrynska@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/employee/kudrynska-a-i Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 318
Консультації з навчальної дисципліни відбуваються	<i>Консультації:</i> згідно графіку консультацій (вул. Університетська, 1, головний корпус Львівського національного університету імені Івана Франка, історичний факультет, III поверх, ауд. № 319), а також у день проведення семінарських занять.
Сторінка навчальної дисципліни	https://clio.lnu.edu.ua/course/sotsiolohiia-orhanizatsiy
Інформація про навчальну дисципліну	Дисципліна «Соціологія організацій» є нормативною навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня «Прикладна соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», що викладається у 5 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб надати його учасникам необхідний теоретичний і фактографічний матеріал для отримання цілісного уявлення про соціальну організацію, загальні закономірності її функціонування, особливості організаційної поведінки.
Мета та цілі курсу	<i>Метою</i> вивчення дисципліни «Соціологія організацій» є формування: базових знань про сутність соціальної організації. її основні компоненти та взаємозв'язки між ними; про особливості організаційних взаємодій, закони функціонування та розвитку. <i>Завдання навчальної дисципліни:</i> <ul style="list-style-type: none"> • теоретичне – охарактеризувати ключові теоретичні підходи в соціології організацій; окреслити структуру та функції соціальної організації, її основні типи; розкрити загальні закономірності функціонування та розвитку соціальної організації, сутність основних організаційних процесів та організаційних ризиків; охарактеризувати сутність та особливості організаційної поведінки; проаналізувати особливості конфліктних ситуацій в організаціях, роль керівника в їх врегулюванні; • методологічне – сприяти розвитку пошукових здібностей студентів, їх креативності та можливостей самостійного здобуття знань, уміння їх демонструвати в аудиторії;

	<ul style="list-style-type: none"> • <u>соціальне</u> – сприяти розвитку творчих і комунікативних здібностей у студентів шляхом застосування інтерактивних методів навчання.
<p style="text-align: center;">Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Банєва І.О. Організаційна поведінка. Опорний конспект лекцій. URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7675/1/Orhanizatsiina_povedinka.pdf 2. Гайдученко С. О. Організаційна культура : конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. 75 с. 3. Гуророва О.О. Основи менеджменту: навч. посібник. Харків: ХНАУ, 2009. 327с. 4. Євтушенко В. А., Кудінова М.М. Організаційна поведінка : конспект лекцій. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 84 с. 5. Жуковська Л. Е., Борисевич Є. Г., Стрельчук Є. М. Теорія організацій: навч. посіб. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 147 с. 6. Монастирський Г.Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. Тернопіль: “Крок”, 2019. 368 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бондаренко С.М., Ліфар К.В. Імідж організації: сутність, зміст та основні етапи формування. <i>Технології та дизайн</i>. 2014. № 2. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/1094/1/td_2014_N2_14.pdf 2. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Організаційні зміни на підприємстві в умовах його інноваційного розвитку. 2015. URL: http://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/04/ea-V148-13.pdf 3. Данюк В.М., Чернушкіна О.О. Сучасне розумінні корпоративної культури. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32606993.pdf 4. Захарчин Г.М., Любомудрова Н.П., Винничук Р.О., Смолінська Н.В. Корпоративна культура: навч. посібник / заг. ред. Г.М. Захарчин. Львів, 2011. 317 с. 5. Зеліч В.В. Роль та місце корпоративної культури та її вплив на розвиток підприємства. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/6.pdf 6. Змерзла Т.І. Управління організаційною культурою: еволюція та сучасна концепція розвитку. <i>Вісник Хмельницького національного університету</i>. 2014 (216). Том 2. №4. С. 109-117. 7. Кір'ян О.І. Формування іміджу організації як джерела її стійкості та прибутковості. <i>Інвестиції: практика та досвід</i>. 2020. № 15-16. С. 75-80. 8. Комарова К.В. Організаційна культура: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпропетровськ, ДДФА, 2011. 166 с. 9. Креденцер О.В. Теоретичний аналіз типологій організаційної культури. URL: http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v1/i37/6.pdf. 10. Лепейко Т. І., Лукашев С.В., Миронова О. М. Організаційна поведінка : навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. 156 с. 11. Литвиненко К.О., Погосян К.В. Корпоративний імідж як чинник конкурентоспроможності компанії. <i>Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського</i>. Серія: Економіка і управління. Т. 31 (70). № 2. 2020. С. 24—28.

	<p>12. Мельник О.Г., Косцик Р.С. Організаційні зміни сутність та види. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.3. С. 231-235.</p> <p>13. Молчанова А. О., Воляник І. В., Кондратьєва В. П. Організаційна поведінка: навч. посібн. / за наук. ред. А. О. Молчанової. Івано_Франківськ, «Лілея-НВ», 2015. 176 с.</p> <p>14. Нинюк М. Стадії розвитку організації. <i>Історико-правовий часопис</i>. 2014. № 1(3). С. 64-68.</p> <p>15. Основи менеджменту: Конспект лекцій: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 166 с.</p> <p>16. Полянська А. С., Дюк О. М. Формування моделі корпоративної культури в діяльності вітчизняних підприємств. <i>Причорноморські економічні студії</i>. 2018. Вип. 27. С. 9-16.</p> <p>17. Сладкевич В. П., Чернявський, А. Д. Сучасний менеджмент організацій: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: МАУП, 2007. 488 с.</p> <p>18. Ушкаренко Ю.В. Синергія кооперативної взаємодії. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/12_2011/3.pdf.</p> <p>19. Фіщук Н.Ю., Ломачинська І.В. Корпоративна культура організації: сутність, види. Принципи та вплив на розвиток організації. <i>Збірник наукових праць ВНАУ</i>. 2012. Т.4. № 1(56). С. 81-85.</p> <p>20. Шевченко В.С. Шляхи підвищення корпоративної культури підприємства. <i>Глобальні та національні проблеми економіки</i>. URL: http://global-national.in.ua/issue-16-2017/24-vipusk-16-kviten-2017-r/2970-shevchenko-v-s-shlyakhi-pidvishchennya-korporativnoji-kulturi-pidpriemstva</p> <p>Інтернет-джерела:</p> <p>1. Бібліотека Інституту соціології НАН України. URL: https://i-soc.com.ua/ua/institute/lib</p> <p>2. Журнал “Соціологія: теорія, методи, маркетинг”. URL: http://stmm.in.ua/archive/</p> <p>3. Інформаційний і пошуковий портал з соціальних наук Social Science Hub. URL: http://www.sshub.com</p> <p>4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/</p> <p>5. Український соціологічний журнал. URL: https://periodicals.karazin.ua/usocjour</p> <p>6. European Research Council. URL: http://erc.europa.eu/</p> <p>7. International Sociological Association. URL: http://www.isa-sociology.org/</p>
Обсяг курсу	Загальний обсяг 90 академічних годин. З них: зокрема 48 годин аудиторних занять (16 год лекційних занять, 32 год. практичних занять та 42 год. самостійної роботи)

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті успішного проходження курсу студент(ка) набуде загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності, що сприятимуть формуванню відповідних результатів навчання:</p> <p><i>Загальні компетентності:</i> ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</i> СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології СК09. Здатність розуміти специфіку функціонування сучасного суспільства у розрізі його базових галузей і суб'єктів, а також надавати фахове пояснення щодо прикладних аспектів суспільної життєдіяльності. СК10. Здатність аналізувати та оцінювати діяльність соціальних інститутів, що продукують і поширюють інформацію, формують і реалізують комунікативні стратегії у суспільстві, здатність розуміти закономірності інформаційних та комунікаційних процесів, а також бути їх активним учасником/учасницею.</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i> РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності. РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач. РН13. Розуміти специфіку функціонування сучасного суспільства у розрізі його базових галузей і суб'єктів, а також надавати фахове пояснення щодо прикладних аспектів суспільної життєдіяльності. РН14. Вміти аналізувати та оцінювати діяльність соціальних інститутів, що продукують і поширюють інформацію, формують і реалізують комунікативні стратегії у суспільстві, вміти обґрунтовувати закономірності інформаційних та комунікаційних процесів, а також бути їх активним учасником/учасницею.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Соціальна організація, функції соціальної організації, закони соціальної організації, структурні та контекстуальні параметри організації, внутрішнє та зовнішнє середовище організації, життєвий цикл організації, типологія організацій, організаційна поведінка та культура.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний.</p>
<p>Теми</p>	<p>Детально див. Додаток «Схему курсу»**</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Залік в кінці семестру.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань таких навчальних дисциплін, як «Соціологія конфлікту», «Соціологія менеджменту», «Соціологія масових комунікацій», достатніх для сприйняття категоріального апарату з соціології та розуміння джерел.</p>

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Лекції, презентації, індивідуальні творчі завдання, дискусії. самостійна робота, групова робота.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Мультимедійний проектор (з урахуванням особливостей навчального процесу).</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100 бальною шкалою: 100 балів – робота впродовж семестру. За роботу в семестрі бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) участь у семінарських заняттях (30 балів), 2) ІНДЗ (40 балів), 3) 2 модульні контрольні роботи (30 балів). <p>Загальна максимальна кількість балів – 100</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка» http://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf. Очікується, що ІНДЗ студентів будуть їхніми оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел є ознаками академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування роботи студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості навчальної дисципліни буде надано по завершенню її викладання.</p>

Додаток. Схема курсу «Соціологія організацій»

Тиж. /год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1-2/ 11 год.	<p>Тема 1. Соціологія організацій як спеціальна соціологічна теорія Соціологія організацій як симбіоз соціології та управлінських наук. Об'єкт, предмет і завдання соціології організацій, її категоріально-понятійний апарат. Соціологія організацій в ієрархії управлінських наук</p>	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 3, 5, 6 Додаткова: 15	Самостійна робота – 5 год. Опрацювати основні поняття та категорій	1-2-й тиждень
3-4/11 год.	<p>Тема 2. Основні теоретичні напрями західної соціології організацій. «Класична» теорія організації та управління: основні концепції. Ф.Тейлора як фундатор наукової організації праці. Адміністративна доктрина А.Файоля. Модель організації М. Вебера. «Ідеальний тип» адміністративної організації. Теорія «людських відносин». Модель «організація - громада» (Мейо, Ф. Ротлісбергер, Р. Лайкерт, Д. Мак-Грегор). Основні принципи концепції Е.Мейо. Тлумачення організацій кризь призму «школи соціального конструювання». «Емпірична школа» теорії організацій та управління як синтез «класичної» теорії</p>	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 3, 5, 6 Додаткова: 15 Інтернет-джерела: 2, 4, 5	Самостійна робота – 5 год. Окреслити причини критики системи Ф.Тейлора. Поміркувати, в чому полягає спільність поглядів усіх представників класичної школи організації й управління. Охарактеризувати моделі раціональності, запропоновані А.Етціоні.	3– 4-й тиждень

	<p>організаційного управління та доктрини «людських відносин». Функціонування і розвиток організації крізь призму поглядів Т. Парсонса та Р.Мертонна («природна» модель в теорії організації). Модель аналізу організацій А. Етціоні та Е. Гросс – «модель згоди». Системний підхід «нової» школи.</p>				
<p>5-8/24 год.</p>	<p>Тема 3-4. Соціальна організація як система. Сутність організації, її ознаки. Специфічні особливості, що вирізняють організації від інших видів соціальних груп. Основні риси та функції соціальних організацій (соціально-виробнича, соціально-економічна, соціально-технічна, управлінська, психолого-педагогічна, соціально-культурна, соціально-побутова). Критерії та типологія організацій. Місія організації. Основні структурні компоненти організації. Основні параметри соціальної структури організації (складність, ступінь формалізації та централізації). Життєвий цикл організації: основні етапи та їх особливості. Закони організації (загальні, часткові, специфічні). Принципи організації (структурні принципи, принципи процесу, принципи кінцевого результату). Бюрократія в організації. Основні характеристики ідеальної бюрократії за Вебером.</p>	<p>Лекція, практичні заняття – 12 год.</p>	<p>Основна: 3, 5, 6 Додаткова: 10, 14, 15, 17, 18 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5</p>	<p>Самостійна робота – 12 год.</p> <p>Запропонувати конкретні приклади реалізації закону синергії. На основі аналізу Інтернет-ресурсів навести приклади дисфункцій організації. Зробити порівняльний аналіз механічної та органічної структури на прикладі конкретних організацій. Визначити й обґрунтувати етапи життєвого циклу організації на конкретному прикладі. Окреслити плюси та мінуси бюрократії на прикладі конкретної організації.</p>	<p>5 – 8-й тиждень</p>

	Мертонівська модель бюрократії. Різновиди бюрократії в сучасних організаціях.				
9-10/11 год.	<p>Тема 5. Контроль і влада в організації.</p> <p>Контроль в умовах організації як одна з функцій управління. Типологія управлінського контролю Р.Едвардса (простий, структурний, технічний, бюрократичний). Основні способи контролю за поведінкою в організації. Механізм дії самоконтролю в умовах організації. Владні повноваження як невід’ємна детермінанта скоординованості діяльності організації: особливості реалізації. Типологія владного впливу в організації (Дж. Френчі та Б.Рейвен). Ситуаційне використання влади в організації (диференційований підхід).</p>	Лекція, практичні заняття – 6 год	Основна: 3, 5, 6 Додаткова: 15, 17 Інтернет-джерела: 1, 2, 3, 4, 5.	Самостійна робота – 5 год. Окреслити особливості контролюючого впливу на різні підсистеми організації. Виокремити передумови, що уможливають реалізацію соціального контролю за поведінкою членів організації. Поміркувати про чинники, що впливають на ефективність контролю в організації.	9 – 10-й тиждень
11-12/11 год.	<p>Тема 6. Організаційні зміни. Ризики в організації.</p> <p>Сутність та необхідність змін в організації. Здатність до перманентних змін як передумова виживання організації. Природні та штучні зміни.. Зміни й інновації. Чинники невизначеності в процесі реалізації інновацій. Сутність та основні причини супротиву інноваціям (технічні, політичні, культурологічні).</p>	Лекція, практичні заняття – 6 год.	Основна: 3, 5. Додаткова: 2, 12. Інтернет-джерела: 2, 3, 4, 5.	Самостійна робота – 5 год. Обґрунтувати доцільність організаційних змін на прикладі конкретної організації. Наведіть конкретні приклади причин супротиву інноваціям. Окреслити основні види	11 – 12-й тиждень

	Інформаційна невизначеність та її основні причини. Сутність та особливості організаційного ризику. Виявлення й оцінка організаційних ризиків. Алгоритм управління ризиком в організації. Методи оптимізації ризику (загальні, специфічні).			ризиків, що притаманні сучасним організаціям. Поміркувати, які існують на практиці методи впливу на ризик, в чому полягає їх відмінність.	
13-14/11 год.	Тема 7. Організаційна поведінка та організаційна культура. Сутність організаційної поведінки. Модель «включення» людини в організаційне середовище. Роль організаційного оточення у формуванні організаційної поведінки. Двоякість поведінки людини в організації. Посадова регламентація поведінки. Мотиваційні переваги організаційної поведінки. Поняття організаційної культури. Раціонально-прагматичний та феноменологічний підходи до тлумачення організаційної культури. Культурна парадигма організації. Основні функції організаційної культури. Вплив організаційної культури на функціонування та розвиток організації. Роль довіри у функціонуванні організації.	Лекція, практичні заняття – 6 год	Основна: 1, 2, 4, 6. Додаткова: 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 16, 19. Інтернет-джерела: 2, 4, 5, 6, 7	Самостійна робота – 5 год. Охарактеризувати основні моделі організаційної поведінки. Пояснити в чому полягає двоякість поведінки людини в організації. Пояснити, в чому полягає вплив організаційної культури на діяльність організації. Поміркувати про реалізацію основних функцій організаційної культури (на прикладі конкретної організації).	13– 14-й тиждень

15-16/11 год.	Тема 8. Ділові комунікації та етика ділових відносин Ділові комунікації як основа організаційного порядку. Теоретичні основи ділової комунікації, комунікативний категоріальний апарат. Етичні принципи та норми в ділових відносинах. Специфіка комунікативних процесів у сучасній організації. Особливості використання технологій ділової комунікації. Етика взаємовідносин керівника та підлеглого. Ділові зустрічі та переговори. Невербальні засоби ділової комунікації.	Лекція, практичні заняття – 6 год	Основна: 1, 3, 5. Додаткова: 8, 10, 20. Інтернет-джерела: 1, 2, 5, 6, 7.	Самостійна робота – 5 год. Окреслити основні елементи ділової комунікації.. Навести конкретні приклади використання етичних принципів і норм у ділових комунікаціях. Пояснити сутність комунікативних бар'єрів.	15 – 16-й тиждень
Разом 90 год.		48 год.		42 год.	